ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110. :: Рукописи се не враћају ::

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 101. Нови Сад, у петак 6. маја 1921. Година LII.

Превласт (хегемонија).

II.

Хрвати су у један мах хтели да место ћирилице заведу латиницу. Да превласт добију што сигурније употребили су изможденост Србије и њену слабост после рата и гледали да је што слабију одрже. Наступа силом уважање аустријског новца, па чак и фалзифицирање, сметње министру финансија са берзанским шпекулацијама, сметње железничара. Њихови су министри употребили свој положај да до ситних црева Србију проуче из њене слабе стране, па су је или слабили, као аграрном реформом, доводећи православни живаљ међу собом у забуну (добровољце и поседнике) а у сукоб и с мухамеданцима.

Њихови политичари напустили су и околину Темишвара и Бајски трокут и Мохач и Бараању, само да што више Хрвата и Словенаца увуку, да добију Реку и Истру и тако своју превласт у држави осигурају. Место да уреде поједине гране државног живота, они су свој положај употребили на ситничарску политику, да што више понамештају својих људи. Дошли су за министре пошта, руда, саобраћаја људи, који о томе немају права погледа ни прегледа, људи који у својој држави нису имали ни пошта ни телеграфа ни жељезница, да уреде то.

Побојали се да ће све те културне смицалице слабе бити, па су онда пробали отворено своју надмоћност и физички да изведу (побуна у Марибору, Вараждину, Суботици, Сиску). У Сиску су очима видили и осетили, да су они покорени као и све остале покрајине, што су биле под Аустријом а сјединиле се са Србијом с којима се само благо као са најближим савезником поступа.

Као плачидрузи са Хрватима и Словенцима нашли се у друштву и демократе који су од српске интелигенције слабије свести народне били, па као сваки слабићи само се према јачем ветру окретали, људи који тако исто нису за народ ништа научили жртвовати, него само користи од њега имати (аграрна реформа, положаји, министарске столице, извознице). Напочетку је ово држање демократско било управо издајничко: попуштано је свим противним струјама на штету Српства, то су могли други радити, али Срби не.

Док су у Загребу имали наде да ће они добити превласт у држави, нису превласт (хегемонију) ни спомињали, само су на све стране тако радили да превласт у њихове руке доспе.

Кад су се почеле прилике у Србији и крајевима где Срби живе, срећивати, те кад су се све више почели добровољци, заробљеници и по свету растурена интелигенција враћати и Српство и физички (бројно) и привредно снажити, све су мање несрби имали изгледа на превласт. Тек тада су почели загребчани викати, на хегемонију, када се све више осећало, да ће превласт у држави добити Срби; онда се почела једнакост и у имену (Југословени, Југославија) у писму ћирилица и латиница, у вери, у заступницима у конституанти, у подели земљишта, у колонизацији и т. д. приповедати.

Мислили су, кад већ није код њих превласт, боље и једнакост, него мањина.

О једнакости и у праву и у животу, а и у политици говорити, барем онако како наши политичари хоће, то је детињаста наивност. Не састоји се право и једнакост у томе, да сваки једнако добије и има, него да сваки према својој снази добија и има. У свим законима овог света жена има мање права у породици од мужа. По свим законима муж има превласт у породици, па чак и по хришћанској науци, која тежи за узором правде, важи правило: „жена да бојитсја својего мужа“. Муж има право више од жене, а и отац и мати више од деце (превласти.) („Поштуј оца и матер своју“). У политичном је животу исто тако. Сада када је Антанта надвладала, немају Мађари и Немци у Југославији толико права као Срби, Хрвати и Словенци, немају права посланике у конституанту бирати, а да су централне власти надвладале, онда би обратно било, ми не би смели ни дисати.

Право увек иде на страну јачега. Каже се правда и „сила“ је једно; то је истина, али је још већа истина, да је право оно што „сила“ хоће.

Правилнија је изрека немачког цара Вилхелма: Macht ist Recht, Recht ist Macht.

Неосхвате ли државници, који су на управи државној ово правило па теже ли, да сентиментално проводе једнакост и правду у држави, међу народностима, сталежима, да сваки једнако добије, онда су на кривом путу, јер онда настаје непрестано натезање између јаче силе и државне власти, између јачих и слабијих, које је натезање врло близу безвлашћу и лако прелази у безвлашће.

У безвлашћу страдају сви и јаки и слабији, у превласти не страда нико, него се свако према својој снази развија.

БосанскИ Хрвати и Стипица Радић.

Хрватски народ у Босни, иако се преко својих вођа изјавио за монархију, пошао је путем отворених противника монархије, који свим силама раде, да се данашње стање сруши и заједница раскине. За доказ служе свакидашњи чланци њиховог органа, којима славе и уздижу Стипицу Радића у висину, хвале његов рад и приказују га свету као пријатеља наше државе, који се „оправдано“ бори против „олигархије“ и „великосрпских“ тежња.

Кад су жеље Хрвата у опозицији за покрајинским аутономијама остале само мртва слова на папиру, груваше се у прса и чупаше косу с главе, викаше и жалише на Радића, што је својим држањем и недоласком у Београд починио грдну погрешку, пропустивши згодну прилику, да с њима ступи у заједничку борбу против „насиља“, које радикалско-демократска „мањина“ чини. Опомињаше и позиваше Радића, да се пожури, јер да још није касно, да се учини крај овом „несносном“ стању и да се народ спасе од „пропасти“, која му прети.

Њихово помагање и дреку тврдоглави Радић није хтео да чује, него је и надаље остао на свом месту, да припрема план, по коме ће провести свој „зелени“ терор.

Држање и писање хрватских вођа и политичара у Босни у прилог Радића и других непријатеља наше државе дају повода сваком искреном патриоти и свесном грађанину да посумња у њихову љубав и верност прама отаџбини и да оно њихово истакнуто становиште у погледу облика државе није ништа

ПОДЛИСТАК.

Др. А. Форел.

ЗАДАТАК XX. СТОЛЕЋА НА СОЦИЈАЛНО-ХИГИЈЕНСКОМ ПОЉУ.

Превео: **Бранко Ролер.**

2

Има људи који сумњају да постоје инфериорне расе. На супрот овоме, шта видимо у истини? Од неколико столећа Енглези а и други народи настојавају да негре (црнце) и друге дивљаке помоћу мисионара и другим средствима припитоме и узвисе себи равнима. Али напослетку морадоше признати да негри и ако су донекле пријемљиви за културу и могу се научити и привикнути сваком послу и раду, мозак им остаје ипак инферијоран и да је то врло велика, тако рећи необична реткост да се и код њих пронађе по која генијална црта. Све мисионарство, сва настава и обука не беше кадра да пробуди у њима самосталне импулсе. Насупрот томе какви нам светао пример пружају од 30 година амо Јапанци! Пре овога времена само смо неке ситнице знали о њима; нпр. да повучено живе, да имају своју културу; знали смо да су иначе честити и ваљани људи, али поред свег тога држали смо их за варваре.

Када смо пре 30—40 година чули да Јапанци набављају разне експлозивне ствари и ратни материјал из Европе, када смо видели да се не само распитују него и озбиљно баве науком, да своје људе шаљу на разне научне експедиције и научне путеве у Европи, да на своја свеучилишта позивају професоре светскога гласа из Европе и Америке, могли смо чути да су Јапанци добри ученици, да вредно уче и добро схваћају, али да ипак само знају подражавати и копирати; но да својих идеја немају.

Посматрамо ли насупрот овоме, доба ренесанса видимо, да су и у XVI. столећу само подражавали грчку и римску уметност и књижевност. Расин и Корнеј нису друго радили до превађали на француски језик Софокла и Еврипда. Дакле и ми смо били имитатори.

Тек после руско-јапанског рата се запрепашћено уверила Европа, да Јапанци знају не само подражавати, него и поправљати, да у рату не само победити умеју непријатеље, него су у многом чему и одличнији од нас.

Како је то могуће, ако претпоставимо да су сви људски мозгови једнаки? Негре столећима нису могли подићи на виши степен културе, док су Јапанци за 30—40 година не само примили нашу културу него је у многоме и наткрилише. Из овога је логична конзеквенција, да се мозак Јапанаца одликује од негерског и да је бар таквог квалитета као наш. Кинески је мозак исти таки, и по мом мишљењу за 30—40 година и Кинези ће у културном погледу тамо бити где су данас Јапанци.

Поједине расе и њихови мозгови су дакле на разном степену развитка. Мислим да нећу претерати када тврдим, да дела Софоклова и Аристотелова односно квалитета одговарају маком делу савременог модерног писца и кад би били у стању оживети децу старих Грка и Римљана, исто би нам тако паметна и ваљана била и њихова деца као и наша, или као Јапанска и Кинеска деца.

Наука, и ако не тврди ништа позитивно, назирући доказује, да нам се наш мозак у току последње две хиљаде година није баш много развио.

Али ако је то заиста тако, од куда је онда могуће, да су данашњи културнији народи у многоме напреднији и да много више знају, него наши преци од пре 2000 година? Ваљда нам се мозак услед непрекидног рада толико изоштрио и дотерао, да смо данас нешто боље и лепше у стању створити него наши стари?

И то се обично мисли и тврди, да ће и женске за неколико генерација исти таки мозак имати као и мушки. Иста така самообмана као и она пређашња. Ја не сматрам женске на супрот нама мушкима — за инферијорна бића; али да се женски мозак разликује од мушког; да показује друга својства, то је така истина, као што је сигурно да од једне жене не за 100 година већ никада неће постати мушко, ни обратно.

Од доба старих Грка и Римљана мозак нам није напредовао у развитку. Разлика је само у томе, што смо ми на расположењу имали скупљено душевно благо, искристалисану умну главницу наших предака, у облику разних енциклопедија. У књигама, рукописима, споменицима, музејима, кристалисао се дух наших предака, у њима су наслагани и скупљени елементи нашег даљег духовног развитка и тим начином је омогућено било, да су доцнија поколења лакше стицала знања него пређашњи нараштаји. Стари Грци и Римљани као аутодидакте, много су теже стварали, дочим нама стоји на расположењу све знање и мисли прошлих векова помоћу енциклопедије и о свему што нам је потребно да дознамо, за најкраће време можемо дознати путем телеграма, телефона и железничке мреже.

Ово међутим не доказује, да смо ми зато и паметнији. Управо оно што ми сад уживамо, то је мука, мудрост, наших предака и претходника. Велика је заблуда дакле наше кочоперење богаством нашег знања. Ово богатство знања само нам је услед јако развијене технике и разгранатих саобраћајних средстава приступачније него што је било раније. Ми само уображавамо себи да стојимо на вишем степену културе него што су наши стари стајали, јер ми само боље умемо да употребимо, да применимо оно знање и умење, што смо од њих примили. Из овога излази да се квалитет нашег мозга никако није очигледно, нарочито изменио. Ако се и нешто, нешто изменуо, то не значи да смо савршенији постали, него је то само плод културе, нагомилана енциклопедија је постала само богатијом.

сруго, него само маска, којом они крију двоје црно-жуте образине.

Кад је познат мотив Радићевом досадашњем држању и кад се позитивно зна, куда он смера, онда Стипица Радић мора носити жиг једног мрачног и разорног типа у држави. Према томе и сви они, који својим радом иду у прилог Радићу и његовим републиканцима и који га отворено позивају и уверавају, да је једино он у стању створити ред у држави отклонити њену „пропаст“, морају, хтели-нехтели, носити жиг, којим је жигосан и Радић, који намерава да државу стрмоглави у понор, а не као прави њен син, да се бори за њено благостање и опстанак.

Како далеко иде избезумљени Радић у својој мржњи према нашој држави и српском народу, потврђује нам онај чланак, који је најпре публикован у прашком „Часу“, а који је загребачка „Ријеч“ превела. Тај чланак односи се на интервју чехословачког публицисте дра Небеског са вођом хрватских републиканаца Стипицом Радићом. Има ли гаднијих клевета и измишљотина од оних, којима је луди Радић оцрнио српски народ и министра унутрашњих дела г. Драшковића пред страним публицистом? Онакве демагогије, којом се само један Радић служи и онаквих безсрамних клевета и лажи, заиста, у свету више нема!

Између осталога изјавио је Радић доктору Небеском, да се његова странка непрестано појачава комунистима, те Немцима и Мађарима, који живе у нашој држави. Дакле, најцрњим типовима, који једва чекају преврат и проливање потоцима народне крви. Зашто Радић прикупља у своју странку Немце и Мађаре, никога не чуди, јер се зна, да су то они исти злочинци из редова бивше аустро-мађарске војске у прошлом рату, у које је редове он своје сељаке гурао и одушевљавао за бој, да се као лавови боре против „дивљачког“ народа „злочинца“ Србије. Радић, дакле, са оним истим злочинцима, који у рату починише највећа недела и грозоте српском народу, намерава данас створити немире у нашој држави и срушити данашњи друштвени поредак.

Ето, каквом је човеку већи део хрватског народа у Хрватској поверио своју судбину и за каквим је човеком пошао данас и Хрватски народ у Босни. Он се сатре и поломи ноге трчећи за Радићем, одобрава његове политичке принципе, нада се и чека час, кад ће га избавити од „хегемоније великосрпских шовиниста“ и донети му благостање и опстанак у државу.

Скидајте маске, подле и покварене душе аустријске! Зар не видите, да вашу црно-жуту боју, која је почела зеленити, узалуд кријете?!

Бос. Градишка. **Вл. Бл.**

Како је у нашој Војводини.

— Цртице са пута. —

Већ месец дана путујем по Бачкој од села до села, у мисији реорганизације месних добровољачких организација и оснивања аграрних задруга (као Задруга). Министарство Аграрне Реформе заступа у томе раду г. Марко Радовић, економски стручњак при жупанијском аграрном уреду у Н. Саду.

Наш рад око оснивања аграрних заједница могу слободно рећи, крунисан је успехом, у сваком месту које смо до данас обишли, и ако у неким местима и мало теже иде. Разлог је, што је наш народ изваран на разне начине, па сад и неповерењем прима и оно што му се пружа од стране државе путем аграрне заједнице као бескаматни зајам.

Признати морам, да су ме људи упозорили на многе чињенице, али ћу само о једној доета важној а и жалосној расправити.

На више места имамо наших интелигентних и спремних људи и млађих и старијих, спремних за чиновничку службу.

Но у већини случајева бележничка, подбележничка и друга административна места заузимају Мађари и Немци. Примера ради навешћу случај и поступак једнога бележника у општини Парабућу. Незнам му име, али знам да је Немац. Он је говорио изасланицима из разних општина, да ми нисмо фактично дошли за спровођење аграрне заједнице, него да смо дошли као неки кортеши, да варамо народ и да аграрној заједници није сврха оно што правила кажу, него да је све то на лажној основи.

Ето тако Немац, бележник у Југовини! Па како је тек на жељезници. На жељезничким станицама још увек је већи број чиновника, кондуктера па и нижих службеника сам странац и туђинац, који се у званичном послу још увек служе мађарским језиком. Још увек се чује „Mehet“, уместо „Готово“, а кондуктери заобилазе вагоне и прво на мађаском језику захтевају преглед карата.

Зар ми још нисмо у стању да у својој крљу задобивеној отаџбини издамо наређење, које је званични језик. Зар ми немамо наших људи, који би могли да заузму разне службе на станицама и возовима?!

Ја сам се лично уверио, да на више пута упућене молбе ради службе на жељезницама ма какве природе оне биле, жељезничке дирекције одговор је био: да се узимају у службу само они, који нису прешли 30-ту годину, а овамо на служби има туђинаца и преко 50 год.

Наши Срби, па и многи инвалиди и добровољци, који и по „уредби“ о добровољцима треба да имају првенствено право на такове врсте службе, стално су одбијани, ма да их је било и испод 30-те године. Па и трафике и гостионе на станицама су већином у рукама несловена. Чак ни места на боктерницама и цедуљарницама по мостовима наши Срби и добровољци нису до данас постигли, поред свију молби и преклињања.

Крајње би време било већ једном, да надлежни потпуно уреде ово важно питање и да се поставе Срби и Словени на важна чиновничка места, како по општинама, тако и по жељезницама и другим положајима, ако тако буде, онда нећемо стрепити ни од бољшевизма ни од наших суседа.

О овоме питању би требали и наши народни посланици да поведу реч код надлежних форума.

Надамо се, да ће одговорни фактори ово у најкраћем времену и учинити.

А. С. Захарић.
секретар добр. савеза за Б. и С.

Руски ручак у Конвикту.

Први дан Ускрса прославио је један део и то најсиромашнији овдашњих руских избеглица у дворани Учитељског Конвикта. Иницијативом госпође Зорке Дра М. Продановића и Меланије Н. Ивковића скупљена је повећа свота, из које се спремио богат ручак. Милина је било погледати лепе, белим постављене, зеленилом и цвећем окићене столове. Око дванаајст сати почеше се скупљати руски гости, којих беше до 80, ма да је ручак био спремљен за 100 особа. Послуживаху их осим већ именованих гђа још и гђа Зора Дра Ж. Стефановића, гђа Катица Михајловић и гђица Елиза Баракова. Ручак се састојао из киселе јагњеће чорбе, јагњећег печења, колача и осталих ђаконија, које је наш српски живаљ послао браћи Русима. Милина беше посматрати сироте избеглице. Са лица им се могла читати захвалност на гостопримству и пажњи, које им указаху сестре Српкиње. За време ручка поздравио је присутне г. Килиповски бивши губернатор захваливши се у име избеглица сестрама Српкињама те завршио здравицу с усклником: „Живеле наше српске даме, живела наша браћа Срби, живела Велика Србија“ — што је поздрављено са бурним: „Ура!“ — За тим је још бираним речима поздравио избеглице њихов протектор и заштитник г. др. Коста Хаџи.

Ручак је трајао скоро до три сата, када се гости обдарени црвеним јајима и колачима у расположењу разиђоше. Морамо похвалити наше грађанство које је својим новчаним и осталим прилозима допринело, да се несретним избеглицама после толико горких дана могао приредити и један пријатан час, да су бар на први дан Ускрса заборавили на своју беду и невољу. Хвала нека је грађанству и вредним госпођама на њиховој пажњи. =

РЕПЕРТОАР
Српског Народног Позоришта.

Четвртак: Концерат *гђе Милојевић, гђице Рајне Димитријевић и г. Милоја Милојевића.*
Петак: (Ђурђев дан.) *Граничари.*

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Врангелова војска.

Преговори који се воде у Лондону о транспорту Врангелових војника скоро су завршени. Изгледа да ће већи део војника бити упућен у Одесу. Совјетска влада је изјавила, да ће драговољно примити ове трупе, изузимајући само личности против којих постоје тешке оптужбе. Савезничке власти у Цариграду оставиле су рок од три дана Русима који се налазе у Цариграду, да предаду своје оружје.

Совјетска Русија и капитализам.

Сарадник француског листа „Нова Европа“ имао је занимљив разговор у Лондону са Камењевим (Штајном), садањим изаслаником Совјетске Русије. Камењев је покушао да образложи и оправда поступак совјетске владе, што је склопљен трговачки уговор са Енглеском и што се спрема да преговара и са осталим капиталистичким државама и владама. Камењев пре свега износи, да је садање стање у Русији приморало совјетску владу на овај корак, јер је Русија данас и економски и привредно толико слаба и заостала, да се без помоћи капиталистичких држава не би могла одржати. Но ово, по речима Камењева, не значи још слом комунистичких начела, него само привремено уступање.

Како међутим бољшевичка влада сваким даном све више таки уступака чини, то бисмо волели знати, да нам г. Камењев растумачи у чему лежи онда победа бољшевичких идеја и зашто је заправо била потребна толика вика и „борба“ против те капиталистичке Европе с којом ето сада и сами бољшевици склапају уговоре.

Француске војне припреме.

Француска влада у споразуму са савезницима учинила је већ све војне припреме, којима жели да обезбеди прихватање савезничких захтева према Немачкој. Судећи по изјавама Бријана и Лојда Џорџа, савезници ће употребити најстрожију и најенергичнију примену свију расположивих средстава да приморају Немачку не само на попуштање, него и да се обезбеде за будућност. У случају да Немачка за 10 дана не прихвати савезничке услове, француска војска потпомогнута енглеским и белгијским трупама, запосешће цео рурски базен.

Догађаји на Ријеци.

На Ријеци су извршени избори, који су дали већину аутономашима. Занела је на основу тога изборнога резултата био образовао и своју владу, али се морао уклонити на Бакар пред новим авантуристима, којима Данунцијева слава не да мира, а који су из Италије насрнули на Ријеку. Занела упућује из изгнанства прогласе целом свету (амбасадорској конференцији римској и београдској влади, Вашингтону итд.) и тражи заштиту од фашиста. Шачица терориста прогласила се владом а изборе је уништила. На Ријеци је сада именован за комесара др. Белашић, а из Рима се јавља да су избори били проведени силом и преваром и да ће нови избори бити проведени под „заштитом Италије“.

Криза у Чехословачкој.

У Прагу се настојава да се унутрашња криза, која сваким даном све више расте, реши на тај начин, што ће на чело једне чиновничке владе доћи неки угледан члан парламента. Држи се да је за тај циљ најпогоднија личност Швехла, вођа аграрне странке. На тај начин би се избегла и унутрашња криза у земљи и припремио би се терен за образовање једне парламентарне владе.

Криза немачке владе.

Др. Симонс министар спољних послова немачке владе предао је Ференбаху, председнику владе своју оставку. С обзиром на критичан положај у коме се данас налази Немачка, оставка Симонса још није решена, јер чини се да ће са Симонсом одступити још неколико чланова немачке владе, па и сам Ференбах. Њихов одступ стоји у вези са питањем отштете, коју ће Немачка морати да плати.

ВЕСТИ.

— **Јавна благодарност.** На Ускрс 1. маја о. г. приређен је био заједничким силама српских добротворних установа ручак за руске избеглице. Угошћено је било око 100 чланова. Избеглице су биле угошћене обилатим и укусним јелима. Избеглице су биле врло задовољне срдачним пријемом и братском пажњом приређивача. За ово време што се налазимо, отргнути са своје рођене груде и од својих милих и драгих нашли смо привремени пријем и потпору међу својом браћом Србима, који су показали јединствени пример верности према својим савезницима и данас, према оној руској „друга помози у невољи“. Нека приме дубоку захвалност од стране избеглица гђе Продановић, Ивковић, Стефановић и Барако, које су толико много труда уложили око приређивања ручка. — Нови Сад. Одбор руских избеглица.

— **Гуслар Перуновић.** Наш одлични гуслар г. Петар Перуновић национални борац и културни радник налази се на своме путовању по Војводини у сврху народног просвећивања. Читав месец мај ће да иде, као оно стари борци, по местима лепе наше Војводине од Новог Сада па путем преко Србобрана, Суботице, Сенте, Кикинде, Вршца и Панчева, да са гуслама у рукама диже, буди и поучава, и да пронесе бисер народне наше поезије и тамо, где су гусле одавно умукле. Жива реч и поука, коју одлични овај гуслар шири уз гусле Србинове, имале су увек великог утицаја на народ наш. Гусле, које су нам у најтежим данима црног робовања биле јиндина нада и утеха, и сада ће у данима славе и величине наше добро доћи у добром и честитом народном послу. Г. Перуновић, који је у министарству просвете специјално одређен у служби народног просвећивања, врши мисију своју са гуслама на један ретко уметнички начин. Поред поучних песама које приказује и износи језгри нашега народа, он пева и своје песме, испеване о догађајима и борбама из последњих ратова за ослобођење и уједињење у којој борби је и он имао не малу улогу. Поздрављамо гуслара нашег у нашој средини са жељом, да га народ наш онако прихвати и дочека, како то заслужују српске гусле и гуслар њихов Перуновић.

— **Њ. Св. српски патријарх у Новом Саду.** На Ђурђев-дан као о храмовној слави овдашње свете саборне цркве служиће архијерејску литургију српски патријарх Његова Светост госп. Димитрије. Том приликом произвешће четир презвитера у чин протопрезвитера а бођанског управитеља манастира у чин игумана. Звониће први пут на литургију у $8^1/_2$ сахати.

— **Погибија бугарских комита.** На велики четвртак дошло је до сукоба са четом бугарског војводе Григора, која је разбијена. Шест бугарских комита је убијено, један је заробљен а остали су се разбежали, међу њима и сам војвода Григор, који је рањен у руку. Потера за овим распршеним комитама је настављена. На основу исказа заробљеника предузете су строге мере и доћи ће до многих хапшења. Ова чета је изгледа још раније прешла из Бугарске, али се вешто крила. Борба са њима је трајала читав дан и ноћ. Осим шест комита погинула су и два жандара и један сељак.

— **Сирочад у очајању хоће у Дунав.** Јуче пре подне око 10 и 11 сати хтела је једна питомица Девојачког Дома при Свилари са дрвеног моста да скочи у Дунав. У последњем тренутку, кад је већ пребацила једну ногу преко ограде, приметили су је мимопролазећи и спасли је сигурне смрти. Ово су болесне и врло озбиљне појаве у овом Дому наше ратне сирочади. Захтевамо још за времена, да се спроведе најенергичнија истрага у овој ствари, тим пре, јер како чујемо невадовољство и огорчење међу питомицама с дана у дан расте.

— **Границе у Истри.** Члан наше комисије за повлачење границе према Јулијској Венецији Ђенерал Мајстер, стигао је торпиљером у Бакар, одакле је одмах наставио пут за Загреб. Комисија за разграничење према Јулијској Венецији завршила је свој рад. Граница Словеначке повучена је све до Матуље.

Политички положај.

Брзојавна Агенција „Војводина“.

Београд, 5. маја.

Политичка ситуација.

Данас у четвртак доћи ће сви министри у Београд, те ће тако моћи бити одржана седница министарског савета, која ће дефинитивно одлучити о особи новог министра војног и морнарице.

У току јучерашњег дана није било никаквих преговора између владе и муслиманских посланика из Јужне Србије, због одсуства председника владе Николе Пашића. Они ће се преговори по свој прилици данас опет наставити.

Неки посланици из опозиције се спремају да поднесу уст. одбору предлоге о измени, новијој модификацији неких чланова нацрта устава. Највише се заузимају око 13. члана, који говори о слободи штампе. Како се поуздано сазнаје влада је склона да изађе опозиционим захтевима у сусрет, те омогући модификацију чланова. Сам др. Лаза Марковић, референт уст. одбора је у свом говору, који је одржао у скупштини, нагласио, да је члан о слободи штампе нејасно и недовољно редигован.

Политички кругови се много баве питањем, да ли би било могућно да између владе и опозиције коначно ипак дође до споразума. Једна од највећих тешкоћа чини питање унутрашњег уређења земље, т. ј. административне поделе. Прваци опозиционих странака су мишљења, да би требало наћи једну базу за споразум. Већина опозиционих странака би пристала да се према владином нацрту устава остави подела државе на области, само што би ове морале бити веће, јер им је на овај начин (максимум 700.000 становника) онемогућен економски развитак. Опозиција би пристала да се питање подле земље овако реши: Словенија засебна област, Хрватска и Славонија друга, Војводина са Сремом трећа. Питање Босне и Херцеговине имало би се решити са осталим муслиманским питањима заједно. Далмација би требала сама да одлучи коме ће да припадне, да ли Црној Гори или Хрватској. У питању Старе Србије, Македоније и Санџака имали би одлучну реч посланици из тих крајева. Црна Гора би се или спојила са Далмацијом или би са Херцеговином чинила једну област.

Опозиција прима Трумбићево, у његовом скупштинском говору истакнуто, становиште, да се један део законодавне власти централне скупштине пренесе на обласне скупштине.

У случају да дођу до озбиљних преговора између опозиције и владе у тим питањима, говори се, да би др. Трумбић се појавио као посредник између обеју страна.

Г. Пашић се вратио у Београд.

Председник владе г. Никола Пашић стигао је у среду из Аранђеловца у Београд, те ће данас наставити преговоре са муслиманима из Јужне Србије.

На Драшковића извршен атентат.

— Атентатор побегао. —

Ноћу између уторка и среде у 1 с. министар унутрашњих дела г. Милорад Драшковић кренуо се са демократске забаве, која се одржавала код „Коларчеве Пивнице“ кући, када га на капији дочека неко непознато лице, које је уперило револвер на министра. Атентатор је испалио један хитац, без речи, али није погодио, јер је министар сачувао своју хладнокрвност, те је кишобраном ударио атентатора по руци. Атентатор видећи да му намера није успела побеже у правцу Позоришне улице. На улици није било такорећи ни живе душе, ни једног жандарма, те се нико није дао у потеру за атентатором. Драшковић је одмах после тога сео у свој ауто и одвезао се кући.

Када је стигао кући брзо га посетише управник града Београда и члан кварта, који су већ сазнали за атентат и дошли да се распитају за потанкости. Министар је тачно описао атентатора, који је изгледао од прилике овако: млад, висок човек, жутог лица, обучен беспрекорно елегантно. Одмах је наређена потрага, али до сада није постигнут још никакав резултат.

Г. Драшковићу није се десило ништа, те се он сасвим добро осећа.

— **Балетно вече у срп. нар. позоришту.** У Суботу дне 7. маја приређује у 8 сати у вече балетно вече знаменита словенска прима-балерина госпођица Лидочка Визиакова и г. Вацлав Влчек први играч, нар. опере у Прагу. При недавним наступима у Прагу, Бечу и Загребу, постигли су огромне успехе код критике и публике, па ће њихово гостовање за наш град бити прави уметнички догађај и једна ретка драгоценост. На програму су Московски, Сметана, Григ, Шопен, Моцарт и неки чешки модернисти. Костими су рађени по нацртима знаменитог и популарног чешког уметника Мутиха и проф. Гашпариа. Исти распоред понавља се у недељу после подне у 3 сата уз драмске цене док су за суботу у вече оперске. Улазнице се већ могу добити на позоришној благајни.

— **Свима Србима, Хрватима и Словенцима.** У ратовима 1912.—1918. године пало је безброј жртава нашег узвишеног и витешког народа. Племенита крв наших синова раскошно је обојила Кумановско поље, Бакарно Гумно, Косово, плодну равницу Метохију и Пелагонију, падине китњастог Цера, Видојевице, Гучева, стрмног и гордог Кајмакчалана, Кожуха, Чука и других врлети, а та крв тако се тужно мешала са валовима Мораве, Дунава, Саве, Дрине, Бардара, Дрима и Шкумбе. При том историском проливању крви читавог једног Народа, увек је био свеж и узвишен дух код оних, који су гинули, увек је на уснама умирућих био један осмејак пун вере, који је изразито говорио онима, који су остали: „Напред за Отаџбину — ка победи! Пали су — слава им! Из румени њихове честите и невине крви никнуло је наше Ослобођење и Уједињење, а у зори наших нових срећних дана целокупно данашње поколење троимене браће Срба, Хрвата и Словенаца кличе им: „Хвала!“ Ми, који остадосмо живи, ми истински сведоци њихове херојске смрти увели смо на себе свети задатак, да у Царском Душановом Скопљу подигнемо споменик палим јунацима у ослободилачком рату. Решили смо, да подигнемо споменик палим херојима, који ће поколењима причати на обалама брза и плава Вардара о храбрим и честитим потомцима славног Душана и његових следбеника, који мишицама, крвљу и животом, допринеше да наш оружани народ, под честитим и седим Краљем Петром I., вођен витешким Престолонаследником Александром и Војсковођама, које је сам народ дао, доврши 1918. године велико дело, и оствари епски сан, Ослобођење и Уједињење Срба, Хрвата и Словенаца. У горњем циљу Удружење Српских Демобилисаних Ратника са Солунског Фронта у Скопљу, позива наш цео народ, сву браћу Србе, Хрвате и Словенце, да својим новчаним прилогом, помогну Удружењу у извођењу овог историског и светог задатка. — У име управног одбора Младен А. Живановић, председник Управног Одбора, судија скопљ. Првостеп. Суда. Раде Кременац, потпредседник Управног Одбора. Чед. Љ. Петровић, Владимир Н. Илић, секретари. Прилоге треба слати на адресу: Удружењу Српских Демобилисаних Ратника са солунског фронта у Скопљу.

— **Лојалност ердељских Саса.** Ердељски Немци Саси недавно су опет издали једну свечану изјаву своје привржености и лојалности према румунском владалачком дому и према румунској држави. Они су то чинили из тога разлога јер су их неки Румуни осумњичили, као да је њихова тежња за неком саском културном аутономијом, прикривен иредентизам, што су они овом својом свечаном изјавом најенергичније одбили.

— **Градско јодно купатило** извештава пошт. публику, да је од 1. маја купатило отворено у радне дане од 6 сати ујутро до 7 сати увече (недељом од 6—12 сати пре подне). Карте се могу вадити од 6 сати ујутро до 6 сати увече. 1083 1—3

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Бугарско чаркање.

Београд, 5. маја. Из јужних крајева наше земље, а нарочито са бугарске границе стижу дневно и све чешћи извештаји о нападу бугарских комитских чета на наше чете. Они су јуче на више места прешли нашу границу и хтели да учине покољ међу нашим становништвом. Наше чете су их потерали, те су се разбегли.

Избатинани нар. посланици у Далмацији.

Загреб, 5. маја. Из Далмације се јавља: Земљораднички посланици Војислав Лазић и Франић боравили су ових дана у Дрнишу, месту крај Сплита. Јуче је једна група од 50 сељака отишла пред њихов хотел и гласно демонстрирали против њих вичући: Доле са антидржавним елементима! На ово се на балкону појавио Лазић и пријатељски саопштио сељацима, да се не узбуђују, земљорадници нису противдржавни елементи, они су синови Шумадије, која је и њима донела ослобођење. Демонстранти се нису много осврталн на ово, већ су се попели горе у собу посланика, извукли их на улицу и ту их злостављали, тукући их немилосрдно. Лазић је од силних удараца озбиљно озлеђен те је пренесен у сплитску болницу, његов је положај врло озбиљан. Власти су наредиле строгу истрагу против ових сељака.

Фашисти још увек лудују.

Загреб, 5. маја. Једна група фашиста је пре неки дан хтела да нападне нашу комисију за разграничење на Ријеци, која се бавила у Млецима. Изазивање је почело на Св. Марковом тргу, те би дошло и до туче, да није један италијански мајор чланове наше комисије склонио у једном оближњем хотелу. Фашисти су дошли и пред хотел и ту дуго викали против њих. Сви чланови комисије су морали напустити Млетке и вратити се у Бакар.

Немачке репарације.

Берлин, 5. маја. Према неким вестима ни сами савезници нису потпуно споразумни у питању немачких репарација. Енглеска се противи претерано строгим санкцијама, док Француска не осврћући се ни на шта, наставља акцију. Према незваничним брзојавима, француске чете су отпочеле продирање на рурском подручју. Из Француске долазе све нови и нови одреди, који су сада рекрутовани. Француски војни кругови се надају да ће окупацију моћи завршити за непуну недељу дана.

Немири у Шлеској.

Берлин, 5. маја. Немири у Горњој Шлеској још су у току. Побуњеници су починили чуда и велике штете. Проглашено је опсадно стање. Штрајк још увек траје. Француске и регуларне пољске трупе су својом интервенцијом успеле, према последњим извештајима, да немир у главном угуше, те ће се ред ускоро успоставити.

Карло се настанио.

Женева, 5. маја. Према вестима из Швајцарске, швајцарско савезно веће је одредило раскраљу Карлу за стално боравиште Ертенштајн, сеоце крај фирвалдштетенског језера. Бившем краљу је стављена сва удобност на расположење.

Тисино убиство.

Будимпешта, 5. маја. Расправа о Тисином убиству се дневно наставља. Јуче су саслушани крунски сведоци, међу њима грофица Дениза Алмаши, сестричина покојног грофа Тисе. Она је опширно описала цео догађај око убиства пошто је за цело време била присутна, па је чак и она лако озлеђена. Наставак расправе се очекује са великим интересовањем.

Збор војвођанских занатлија у Новом Саду.

На други дан Ускрса пре подне одржан је збор занатлија из Баната, Бачке и Срема ради стварања занатлијског савеза за Војводину. На овом збору биле су заступљене 23 организације са 63 делегата. Било је и гостију из Београда од Савеза и Коморе, као и гостију из места, који су пријатељи занатлијства.

Збор је отворио председник сазивачког одбора г. М. Т. Јовановић и топлим речима поздравио присутне делегате и госте, после чега се збор конституисао.

Пре дневнога реда је референт, инжињер г. Дака Поповић изнео рад месне занатл. корпорације на унапређењу занатлијства и одбрани његових интереса и изнео потребу организовања. Извештај је са интересовањем саслушан и одобрен.

За овим се прешло на генерално а потом на специјално претресање питања о организовању и правила за организацију. После дуге и исцрпне дебате, прихваћена су правила предложена од м. организације за организовање Савеза Занатлија за Војводину и изабран је управни и надворни одбор, који ће правила још једном претрести и идућој скупштини изнети на коначно одобрење, када ће се и коначна организација спровести.

Књижевност.

Изашли су из штампе и примили смо следеће листове:

— **Нови Живот.** Књ. V. св. 2. од 30. априла 1921. Директор др. М. Нинчић. Претплата годишње дин. 80·—, месечно дин. 7·50, поједини број дин. 2·50. Излази сваке суботе.

— **Српски Књижевни Гласник.** Свеска за 1. мај 1921. Излази 1. и 16. сваког месеца. Претплата: један број 5 дин. на годину 120 дин.

— **Мисао.** Књижевно-политички часопис. Уредници: В. Живојиновић и С. Пандуровић. Власник М. Ст. Јанковић. Год. III. св. 33. Београд, 1. маја 1921. Претплата: Мисао излази 1. и 16. сваког месеца. Претплата годишња износи дин. 90, шестомесечна дин. 46, тромесечна дин. 24, месечна дин. 8. За студенте и ученике свих школа 7 дин. месечно. — Поједине свеске 5 дин. Претплата се шаље Администр. Мисли, Београд, Ресавска 4.

Управник: **Јаша Томић.**

Одговорни уредник: **Трива Милитар.**

ПАЛМА

766 4—4

праве каучук-пете добију се свугде.

БРАЋА ВИШАЦКИ

Приспела нам је нова роба са ниским ценама:

Женских штофова за летњу сезону. — Тафт-фуле-муслин-серж. — Мушких штофова за одела и панталоне. — Велики избор свиле, вунених и полувунених делена, сатена, батиста, клајдерлајнен, епонжа, маркизета, етамина, кончаног батиста белог и у боји.

Велики избор швајцарских батиста белих везених. 1023 5—6

БЕОГРАД, Карађорђева улица 25.

Од поджуна Бачко-Бодрошке жупаније.
Бр. 6799/подж. 1921.

Стечај

Овим расписујем стечај на упражњено место жупанијског бележника II. класе у X. плаћ. разреду код поджупанског звања Бачко-Бодрошке жупаније у Сомбору. Молбенице са документима, снабдевене са прописном биљеговином имају се најкасније до 5. маја 1921. овом звању послати.

Сомбор, 14. априла 1921. године.

Стојков
поджупан.

1053 2—2

Стечај.

У опћини Пивница упражњено је место полицијског наредника, на које овим расписујем стечај.

Са овим местом скопчана су следећа берива:

1. Годишња плата 5400 круна, која међутим стоји под уређењем те ће се повисити.
2. Одело и обућа.
3. Додатци од државе.

Позивам све оне особе, који ово место желе получити, да се са својим пронисно обложеним молбама пријаве код подписаног најкасније до 10. маја 1921. Касније приспеле молбе неће се узети у претрес.

Предност на ово место имаду они који докажу, да су дуже времена служили у војсци као подофицири те нису ни дисциплинарно ни кривично кажњавани.

Оџаци, 16. априла 1921.

Др. Бранко Петровић с. р.
срески начелник.

1055 2—3

Потребујем за благајницу у апотеци госпођицу.

У својеручном оферту молим означити досадашњу запосленост или свршену школу. Потребно је знање српског, немачког и мађарског језика. Оферте слати на администрацију овога листа под бројем 55.

1076 1—4

За новосазидани млин тражим компанисту са мањим капиталом или купца за тај млин.

Упитати код власника **Уроша Станојевић, Мошорин.** 1064 1—2

1077 1—3

Ковачки угаљ

двапут прани печујско-саболчки I. каквоће најјефтиније се добија код

Ј. Краус и синови

трговци дрва и креча **Печуј**, Индохаз ул. 21. Телефон 4-60. **Суботица**, Чорда-Бодог улица 18. Телефон 5-53.

Стечај.

Код опћинског поглаварства у Селенчи упражњено је место опћинског писара, на које овим расписујем стечај.

Са овим местом скопчана су следећа берива:

1. Годишња плата од 5600 круна,
2. Станарина 1000 круна годишње,
3. Државни доплатци, — те приватна зарада.

Позивам све оне особе, које на ово место рефлектирају да потписаном поднесу своје молбенице обложене са сведоџбама о стеченој квалификацији најкасније до 10. маја 1921.

Касније приспеле молбе неће се узимати у обзир.

Оџаци, 16. априла 1921.

Др. Бранко Петровић с. р.
срески начелник.

1056 2—3

Стечај.

У опћини Пивница упражњено је место II. опћ. подбележника, на које овим расписујем стечај.

Са овим местом скопчана су следећа берива:

1. Годишња плата 5600 круна.
2. Доплатак за време скупоће од опћине 6400 круна.
3. Приватна зарада око 3000 круна.

Рефлектанти нека поднесу своје са прописним сведоџбама, обложене молбе најкасније до 5. маја 1921. среском начелнику у Оџацима, јер касније приспеле молбе неће се у обзир узети.

Предност имају они, који докажу да су вераирани у порезној струци.

Оџаци, 16. априла 1921.

Др. Бранко Петровић с. р.
срески начелник.

1054 2—3

НАБАВКА АВТОМОБИЛА

Пошто се на офертуалну лицитацију овог Одсека заказану, путем Службених Новина, за 11. април ове године није јавио ни један рефлектант, то расписујем за 14. мај о. г. у канцеларији Здравственог Одсека у Новом Саду у у 10 часова пре подне поновну офертуалну лицитацију за набавку једног путничког автомобила.

Услови, објављени у 90 броју Службених Новина од ове године, важе и за ову лицитацију.

Нови Сад, 29. априла 1921.

Шеф Здравственог Одсека:
Др. Лава Марковић.

1049 1—1

Дражба.

Управни Одбор Српских Манастира у Сремским Карловцима расписује усмену **јавну дражбу** на 850 шумских хвати огревних тврдих дрва која су својина манастира Врдника-Раванице.

Дрва се налазе исечена и сложена у манастирској шуми. Дражба ће се одржати **16. маја 1921.** год. у канцеларији манастира Врдника-Раванице у 10 часова пре подне. Услови се могу видити у канцеларији управног одбора као и код управе манастира, а дрва у манастирској шуми.

Сремски Карловци, 20. априла 1921.

Председништво Управног Одбора срп. прав. манастира.

1057 2—3

Радња животних намирница

у прометној улици Новог Сада на продају. Упитати у администрацији „Заставе“. 1072 1—1

КУЋА

НА ПРОДАЈУ

у Бежанијској улици бр. 3 у Земуну. За услове обратити се на Милана Инђића

СТ. ПАЗОВА

1047 2—3

Вешт озбиљан старији ПОМОЋНИК

мануфактурне струке добија стално намештење као првак (Premier) уз врло повољне услове. — Понуде слати на **В. Михелчића** наследник **Љ. Очић**, Сисак. 1065 2—3

Књижара, трг. хартије и писаћег прибора

Милан Ивковић Н. Сад потребује помоћника.

1066 1—2

Имам на продају 200-300 клг. ћурчијске вуне.

Прямам преко летње сезоне на чувење од мољаца бунде, капуте, муфове и све остале у ту врсту спадајуће кожне ствари. — Потребујем једног деловођу (веркфирера) и три помоћника ћурчијске струке за своју радионицу. Плата добра са целом опскрбом. — Ступити могу одмах.

Лазар Атарац, ћурчија
Мартинци (Срем).

1078 1—5

!! У пажњу !!

На продају једна добро радећа

швајцарска радња

у Новом Саду у близини пијаце. Ближе извешће у администрацији „Заставе“.

1061 1—3

ПАПИРНИЦА, ВЕЛИКА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

Ђорђа Ивковића - Н. Сад

Препоручује своје стално велико стоваришта Опатинских, Школских, Адвокатских и Црквених тисканица, Творница Штамбиља од каучука и месинга. 2—10 1030

ОСНОВАНО 1893. ДУНАВСКА УЛИЦА 13. БРОЈ. ТЕЛЕФОН 123.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ТРГОВАЧКА БАНКА — БЕОГРАД

Има увек на стоваришту рафинованог, америчког

ПЕТРОЛЕУМА

беле боје, најбољег квалитета, марка **„Честер“**

1046 1—5

Нуди на вагоне и мање количине по најповољнијим ценама.

ПРОДАВЦЕ

за продају срећака — ловова — Државне Класне Лутрије Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца **потребујемо.**

Услови најповољнији. Овлашћена Колектура:

МАРКОВИЋ и ЛУКИЋ, БЕОГРАД.

817 9—10

Штампарско предузеће „Застава“ д. д. 427—921.

Наполеон и Карађорђе.

Кад је Наполеон био на врхунцу своје славе и занесен царским достојанством и победама, запита једаред у друштву својих ђенерала:

— Ко је данас највећи јунак на свету?

Сви присутни били су на чисто с тим, да је он највећи јунак и одговор је гласио:

— Ваше Величанство Наполеон Бонапарте.

— О не, не, рече Наполеон. Ја имам на расположењу велику војску, оружје и топове и с тиме извојевавам победе. Али има један човек у Србији, Карађорђе, он је већи јунак. Он бије Турке из древних лумбарда. Покрет Срба 1804 под Карађорђем напредовао је. Пали су у руке устаника градови и Срби су обратили на себе пажњу Европе.

Русија, која се правила заштитница православија, помагала је овај устанак, али половно, не онолико, колико је требала и могла. Наполеон је боље проценио важност положаја српскога народа и људе. Чим је заузео Далмацију, и Боку настојао је, да задобије Црну Гору, а слао је поруке и у Шумадију да му не сметају, а он ће их помоћи.

Ни у Црној Гори, ни у Шумадији на све поруке Наполеонове нису се дали поколебати, остали су верни Русији, очекујући верност за верност.

Међутим наш народ под управом Наполеоновом живио је слободно и културно се развијао. Православни Срби, који су били код пређашњих влада под неправдом, сада су добили потпуну равноправност а г. 1808 и сабор у Задру, на ком су расправљали о својим народно црквеним пословима.

Овај добри поступак с нашим народом у Француској није могао остати незапажен код Срба устаника.

Када Наполеон 1809. победи опет савезнике код Ваграма, јавно мнење у Србији поче нагињати Наполеону.

Правителствујушчи совјет шаље одлуку срп. народа, којом поздравља цара и моли га, да га преузме под заштиту.

Изабра за народног представника капетана Раду Вучинића, тршћанина, снабде га с пуномоћијама и упутама, те отпосла у Беч, да предстане цару Наполеону и преда одлуку.

Но, док је он стигао до цара, мировни уговор био је склопљен у Шенбруну и Наполеон доби још ове наше покрајине: Истру, Горицу с Градишком, један део Корушке, Крањску и Хрватску с десне стране Саве. Њима додаде Далмацију, Дубровник и Боку и основа засебну јужно словенску област под именом: Провинције Илирије.

Још истог дана, када је уговор потписао, поручује преко француског посланика у Букурешту Србима, да могу рачунати на обилату помоћ његову.

Српски народ постаје важан фактор.

Карађорђе и Петар мали владари, али с којима рачуна Наполеон, Аустрија, Русија и Турска.

Наполеону Срби требају, да преко њих иде на исток. Он тежи, да се зближи с Александром, да се с њим спријатељи и да подели с њиме исток и зада удар Енглеској у Индијама.

Да је руски цар примио Наполеонову руку, српски народ већ онда би постао уједињен и обдарен плодовима добре француске управе и културе. И ако су владика црногорски Петар и Карађорђе увиђали важност зближења француског и српскога народа, ипак не дође до истог. Превладала је Русија и православље. Српски народ ишао је верно с Русијом, а тадања Русија била је против Наполеона.

Колико је српски народ морао да поднесе жртава, колико страдања и штете!

Док је Наполеон царевао и војевао, док је живео дух нове Француске, и српски народ с највећим надама ишао је из борбе у борбу. С падом Наполеновим паде и Карађорђе, паде Србија.

И ако савезници на челу с руским царем 1814 улазе у Париз нико се не заузима за верну Србију и Црну Гору. Србију узима поново Турска, Илирију и Дубровачку републику Аустрија.

А Боку Которску и Приморје, које су заузели верни Црногорци на писмени позив руског цара Александра морали су предати Аустријанцима.

Цар Александар заборавио је, да верност треба наградити верношћу. Стогодишњицу смрти Наполеона данас слави Француска и сећа се свог великог сина, а ми Срби, Хрвати и Словенци учествујемо сећајући се њега, који је био великом делу нашега народа добар владалац, установио им државу, у којој су се у духу напредних идеја и народних тежња слободно развијали, културно напредовали, и осећали задовољни и сретни.

Ј. П. Јовановић.

Један радићевац посланик ухапшен.

Првога маја одржан је збор радићеве странке у Ђурђевцу. На томе је збору говорио и нар. посланик Јан Јанечко, који је најпогрднијим речима ружио нашу државу. На предлог државног тужиоца овај је радићевац-посланик због тога свога говора ухапшен. Овај Јанечко познат је јавности још и од пре због неких својих прљавих ствари. О њему је недавно у „Прагер Тагблату“ изашао овај чланчић: „Полицијска дирекција у Брну издала је објаву, да је Јана Јанечка, бившег шк. управитеља, суд осудио због многих превара и недозвољених послова и да је он због тога средином септембра 1918. год. напустио учитељско место и одселио се у Хрватску. Онде се настанио у Прелашници, где је преваром стеченим новцем купио себи кућу и неко имање. Приликом прошлих избора за конституанту њему је успело да дође и до мандата радићеве странке. У последње време овај Јанечко је радио на томе, да оснује неко заступство за извоз пољопривредних стројева из Чехословачке у државу С. Х. С. Стога се упозорују све власти, пољопривредне фирме и јавност на прошлост овога Јанечка итд.!

Ето овако пише о томе Јанечку прашки лист. Чудновато је само, како је такав човек могао бити уврштен у бирачки списак и изабран чак и за нар. посланика. Што је он у Радићевом колу, то нас не изненађује, јер г. Стипа Радић баш није тако велик избирач у својим људима и међу његовима се свакако налазе још и други слични типови овоме Јанечку.

Приполано.*)

Ниже потписани пријављен сам од непознатих ми непријатеља, те сам, ни сам не знам из каквих разлога, уписан у црну књигу оних, који су се огрешили против своје браће Срба, против наше државе и династије. Ја се никад политиком бавио нисам, него већ тридесет година као грађанин и стаклар сремско-карловачки увек сам се осећао срећан као свој међу својима. И пре рата а и за време рата, када су од монархије сви словенски елементи а понајвише Срби гоњени били, ја сам се увек Богу молио за наше ослобођење и уједињење. Када смо се пак ослободили и ујединили, ја сам се томе необично радовао и Богу захваљивао. Стога и не разумем, зашто су ме сада неки оцрнили и оптужили пред браћом Србима. Ако се у политичким начелима и не слажемо, то још није разлог да ми се така увреда и срамота нанесе. Таким поступком се не може ништа лепо и добро постићи а најмање братска слога и љубав.

У Ср. Карловцима 4. маја 1921.

1074 1—1 **Цветко Кршјак.**

*) За ствари под овом рубриком уредништво не одговара.

НАРОДНА КРЕДИТНА БАНКА

Д. Д. У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА

извештава своји деоничаре, који су бележили деонице III-ће емисије, да су деонице готове, и исте се могу на банчиној благајни уз повратак привремене потврде подићи.

1025 3—3 **УПРАВА.**

Госпођицу из Новог Сада

која чека лист на пост-ресланте (под шифром) „З 1902 Нови Сад“ молим нека се још једном јави на доњу адресу и нека тражи пошту на другу (не пост-ресланте) и тачну адресу.

901 6—10 **„ПАНЧЕВАЦ“**

Adresse **Josef Münz Wien III.** Fasangasse 28.

На продају

2 билијара потпуно нова, фабрикат Бечки, са лоптама, даковима, кеглама и покривачем; 1 креденц за касирку са мермером; 1 ајскастен (ледењак) потпуно нов; 1 апарат за прављење сладоледа; 1 апарат за стајање сладоледа; 1 орман за воду ладну за чаше, шоље, и т. д.; 2 фуруне велике од мајолике; 15 астала мермерних 58/125; 2 астала за играње карата; 1 велика пржионица за кафу. — Све укупно а и наособ. —

Железничка ресторација Сомбор.

1073 1—3

Начелник сомборског среза.

Бр. 1016/1921.

Стечај.

Код општинског поглаварства у Станишићу упражњено је место очевидничара катастера са годишњом платом и станарином у износу од 6200 круна, те државним додацима на скупоћу.

Потребна је особа који осим српскога говори још немачки или мађарски.

Молбе са документима имаду се до 25. маја 1921. поднети овом звању, јер се касније приспеле молбе неће у обзир узети.

Сомбор, 25. априла 1921.

Миливој Петровић с. р.

1067 1—3 срески начелник.

†

Јавна захвала.

Приликом смрти мог незаборавног супруга полицијског комесара

Јована Вахтла

нека буде госп. Вел. Капетану, свој госп. чиновницима варошке куће и г. полицајцима, који ми своје саучешће изразише, мог супруга до гроба допратише те ми тиме донекле бол олакшаше, велика фала изречена.

Нови Сад, 3. маја 1921.

Јосефина Вахтл

1063 1—1 ожалошћена супруга.

Број 2435/1921.

Стечај.

Код поглаварства општине Лалић срез Оџачки упражњено је место II. подбележника, на које се овим расписује стечај. Са овим местом скопчана су следећа берива:

Годишња плата 3600 К, за време садашње скупоће доплатак са стране општине на год. 11200 К.

Рефлектанти који ово место желе получити имаду своје прописно биљеговане и свима документима обложене молбе најкасније до 15. маја о. г. овамо поднети и то, они који већ у служби стоје путем своје претпостављене власти а они који још у служби не стоје путем поглаварства оне општине у којој им је стално боравиште.

Касније приспеле или не на горњи начин поднешене молбе неће се узимати у обзир.

Предност имаду они који званичном сведоџбом докажу да су верзирани у порезној струци.

Оџаци, 30. априла 1921.

Др. Бранко Петровић с. р.

1068 1—3 срески начелник.

Офертуална лицитација

за градњу школе у слободи.

Здравствени Одсек у Новом Саду одржаће 9. маја о. г. после подне у 3 сата у својој канцеларији офертуалну лицитацију за градњу једне школе у слободи у парку новосадског Јодног Купатила.

Здравствени Одсек даје потребан материјал. За радове је начинила Грађевинска Дирекција прорачун од 99.964 круна 94 ф., који се исто тако као и планови могу видети у канцеларији Одсека сваки дан за време званичних часова. Рефлектанти наши држављани морају положити 10.000 круна а странци 20.000 круна у готовом или вредносним папирима. Лицитација ће се обавити према 82—105 §-у Закона о Државном Рачуновођству. Градња се има најдаље за 14 дана обавити. Одсек задржава себи право, да градњу изведе у режији, ако не би на лицитацији постигао повољне цене.

Нови Сад, 29. априла 1921.

Шеф Здравственог Одсека:

1050 1—1 **Др. Лаза Марковић.**

Вршаћа гарнитура

Хемплетна, локомобил 6 HP Dres 42 коли, Умрат на продају. **Фрањо Хоршиц, Рума** Лоира улица 160 1075 1—3

Продајем мирнодобски официрски шињел врло добро очуван. Упитати у Микеш Келемен ул. 12. Себерињи.

1082 1—2

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ ПАПИРА ЗА ПОЛИЦУ

из фабрике **„Fingerhut & Co.“ Lodenbach,** Ческа.

Продаја најмање 10.000 комада; цена најнижа.

Стева Кораћ Митровица, Срем

909 4—10

†

Јавна захвала.

Поводом смрти нашег непрежаљеног мужа, оца, зета, брата, ујака, тече и шогора:

Ђоке Сладојевића

трговца из Крчедина, који је напрасном смрћу у 61. год. живота свога, 4. априла 1921. год. умро, сматрамо за своју дужност и овога пута захвалити свима, који су нам било усмено или писмено узели учешћа у нашој преголемој тузи за нашим драгим покојником и тиме нам донекле бол олакшаше.

Посепце пак нека изволе примити нашу хвалу изасланици средишњег одбора радикалне странке у Срем. Карловцима; као и изасланици клуба радикалне омладине из Ср. Карловаца; надаље изасланици месне организације радикалне странке из Бешке, који су својим присуством спровод увеличали и последњу почаст своме једномишљенику одали.

Лепу хвалу нека прими г. Јован Бута, парох у Бешки, који се лепим и пуним утехе говором са покојником у св. храму опростио, као и г. Адаму Верешу, еванг. пастору из Бешке, који се с покојником, као својим старим познаником и пријатељем код отвореног гроба, такођер у лепом говору, опростио.

Захваљујемо месном пароху Александру Секулићу, као куму покојниковом, који нам се са његовом супругом у првим тренутцима жалости на руци нашао и учинио, да је спровод онако величанствено посећен био.

Нека прими нашу хвалу и месна управа школâ, која је са својим учитељским особљем и свом школском децом при сарани учествовали.

Још једном, нека је наша топла хвала свима, који су нам у првим данима наше велике жалости утехе пружили.

У Крчедину, 20. априла 1921.

Ожалошћена породица.

1058 1—1

Општинско поглаварство Ст. Паланка.
Број 990/1921.

Стечај.

На темељу одобрења Среског Начелника у Паланци бр. 72. пов. од 19. априла 1921. расписујем овим стечај на упражњено место општинског писара и оврховодитеља (екзекутора) код ове општине.

Берива су: плата и станарина 5160 круна од општине и доплатци од државе.

Компетенти имају своје молбе, снабдевене са школским и другим сведоџбама о досадањем званичењу, поднети овом поглаварству најдуже до 15. маја т. г. јер се на касније приспеле молбе неће обзир узети.

У Ст. Паланци. 26. априла 1921.

Малешевић
бележник.

1040 2—2

Бр. 437—921/в. ж.

Стечај.

Расписујем стечај на следећа упражњена места, код муниципалног града Баје:

1. Градски полицајски капетан I. класе, са беривом гр. чиновника у VIII. пл. разред;
2. Градски рачуновођа са беривом гр. чиновника у IX. пл. разр.;

Осим ових берива припада истима и државни доплатак на скупоћу.

Позивају се рефлектанти, да молбом која ми се има поднети најдаље до 20. маја т. г. приложе и сведоџбу о квалификацији прописаној §-ом 1. закл. од 1883. год.

Од рефлектаната првенство уживају они, који осим званичног језика поседују мађарски и немачки језик.

Баја, дне 31. марта 1921.

Др. Матић
вел. жупан и вл. повереник.

1048 1—1

ГОСПОЂО! Овај је оглас овде колико само да Вас подсети да је у Н. Саду **„Корзо-Павиљон“ отворен од 7 сати ујутру до ½11 сати увече.** Пре подне бифе, пиво. По подне посластице, сладолед, ледена кава, у ½4 бела кава, музика, новине, модни листови. — Овај павиљон је специјално за даме основан, где ће наћи пријатну разоводу. Поруџбине теста, сладоледа и ледене каве шиљемо у кућама. Послуга срп.-руска. **Управа.** 1080 1—4

„ІТО“ ПАСТА ЗА ЗУБЕ

бели зубе, даје им красан сјај, одстрањује неугодан мирис устнју. — Добива се посвуда. — На велико произваџа и поштом наруџбе обавља: Апотека: **„СРЕБРНИ СОКОЛ“** Брежице, Словенија.

818 10—10

ШПРИЦЕВА

за сумборисање винограда имам већу количину најбољег система, продајем комад за 600 круна и за сваки комад гарантујем једну годину. - - -

Никола Бајчевић, лимар
Нови Сад, Ћурчијска улица 33. 1027 2—3

---

577 12—50

ЈАСЕНОВИХ ТРУПАЦА

300—400 кубика од 15—30 цм. дебели а од 2—4 мтр дугачки способни за коларску грађу те 200 хвати јасенових дрва. 1044 1—5

ЈОВАН ШКАРА, ТРГОВАЦ, ЈАСЕНОВАЦ

ШОМАН и БАУЕР фабрика производа од цемента. — У нашем стоваришту стигле су боје за мраморне мозаик и цемент плоче. — **Продаје:** две машине за мешење теста, више преса за израду и моделирање цементних плоча. **Израђује:** уметно камење, цемент-плоче, бетонске цеви, преузима све послове за бетонирање са гвожђем. — **ЈОВАНА ШОМАНА млађег** трговина са надгробним споменицима и каменоревачка индустрија обавља све наредбе солидно, тачно и јефтино. 1037 2—2

ТЕЛЕФОН 350. ТЕЛЕФОН 350.

Шине за кола, Винтерове осовине, обруча, гвожђа и разно гвожђе за окивање кола, ланце за шараге, плугова, раоника, калаисаног посуђа, дименсионплеха ½, 1, 1½, 2 мм. 1 кг 22·— К, куп преко 50 кг. 1 кг К 20·—. Црног dach и šlossplеha, бели цинк и цинкованог плеха, разног окова за намештај и грађевине. А осим тога разне гвожђарске робе у великом избору по најјефтинијој цени добити се може код

ЈУЛИЈЕ КУСЛИ
гвожђарска трговина
Нови Сад, Темеринска 8.

214 12—22

СРПСКА ТРГОВАЧКА БАНКА Д.Д.

у НОВОМ САДУ

ДЕОНИЧКА ГЛАВНИЦА К 10,000.000 РЕЗЕРВНИ ФОНД К 3,300.000

Прима улоге на штедњу — Даје кредите у текућем рачуну
Ескантује менице — Даје зајмове на куће и земљу
Финансира трговачка подузећа

798 7—25

Стечај.

Расписујем стечај на упражњено место општинског подбележника у Дорослову.

Годишња основна плата је 1400 К и 200 К станарина.

Осим тога ужива прописане скупаринске доплатке.

Компетенти нека своје прописно биљеговане молбе, снабдевене са сведоџбама о квалификацији и досадањој пракси, поднесу овом звању најдуже до 15. маја 1921. год.

У Апатину 20. априла 1921.

В. Крстић
срески начелник.

908 3—3

СВАКА ДАМА, ДЕВОЈКА и ЖЕНА

нека се негује „Мила“ кремом, сапуном и пудером! Даље препоручујем: средство против жуљева, отров за пацове, радикално средство против стеница и буба-шваба, воду за зубе, парфима, праве „Maria Farina“ колонске воде, разних тоалетних сапуна, „Medezinal“, коњака, изврсног „Tafl“ зејтина за салату, као и зејтина за мазање патоса. 1 туце „Љубичице„ крема по 120 круна шаљем поштом уз поузеће.

ДРОГЕРИЈА „ХИГИЕА“ НОВИ САД.

835 7—10

---

5 КАЗАНА

за ракију пећи. Сваки је велик 180 литри са целим прибором што припада казану и табирка продајем по комаду за 2250 динара.

Васа Катанић, Стапар
Бачка, број куће 879. 1028 2—2

Добровољна лицитација.

У Новом Врбасу продаваће се на добровољној лицитацији 16. маја о. г. у 3 сата после подне један потпуно модеран нов испробан 1 за погон способан млин, који је снабдевен са мотором за погон гасом, даље са 4 дупле „Сек“-ове столице на ваљке и са једним каменом за крупљење. Услови лицитације могу се видети у Ново-Врбашком млину на ваљке Шнајдера и Ерб-а или у мојој канцеларији у Кули. Лицитација ће се одржати у Новом Врбасу у канцеларији млине Шнајдер-а и Ерб-а.

У Кули, 25. априла 1921. год.

Др. Хенрик Курц
адвокат.

1038 3—6

Мој син Васа Чолић незнано отишао је у свет. За његове дугове не одговарам.

У Ст. Футогу 3 маја 1921.

1062 1—1 Тодор Чолић.

ПРОДАЈА ПЛАЦЕВА
и ЗИДАЊЕ 212 ВИЛА

у рејону вароши **БЕОГРАДУ** ниже цркве Св. Саве

У КОТЕЖУ „НЕИМАР“-а.

Услови за **продају** и **зидање** могу се добити у канцеларији друштвеној **Видинска 28. - Телефон 922.**

1088 5—10

:- Велетрговина -:
мануфактурном робом

БРАЋА ФРАНК

ЗАГРЕБ, Франкопанска 6.

прије: ТОВАРНИК (СРЕМ)

Утемељено године 1854.

207 12—12

МЕЂУНАРОДНО ТРАНСПОРТНО Д. Д.

JOS. J. LEINKAUF — EMIL EICHHORN

Телефон 3—22 — **ЗАГРЕБ** — **Брзојави: Jugospedit**

Подружнице: Бред н/С., Бос. Брод, Осијек, Вуковар, Новисад, Копривница.

846 3—24